Kaderle İlgili Kavramlar: Ömür, Ecel, Rızık, Tevekkül, Başarı-Başarısızlık ve Sağlık-Hastalık (DKAB.8.1.3)

DKAB.8.1.3. Kaderle ilişkilendirilen ömür, ecel, rızık, tevekkül, başarı ve sağlık kavramlarını ayet ve hadisler ışığında açıklar; doğru tevekkül anlayışını yanlış kader söylemleriyle karşılaştırır.

HATIRLAYALIM

- Canlıların doğumundan ölümüne kadar geçen yaşam süresine ömür, ömrün sona erdiği zamana ecel denir; insan ömrünü hayırlı işlerle değerlendirmekle sorumludur.
- Yüce Allah'ın tüm canlılar için yarattığı maddi ve manevi nimetlere rızık, rızkı yaratan Allah'a ise er-Rezzâk denir; rızka helal yoldan çalışarak ulaşılır (Necm, 39).
- Sağlığı korumak için temizlik ve tedbire uymak, hastalanıldığında ise sabredip tedavi olmak Hz. Peygamber'in sünnetidir.
- Hedefe varırken akıl ve iradenin gerektirdiği tüm önlemleri eksiksiz yerine getirip nihai neticeyi Yüce Yaratıcı'nın takdirine bırakmaya tevekkül denir.

1 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki tevekkül şemasında bir çiftçinin ürün elde etme sürecinde izlediği iki aşama verilmiştir. Bu şemaya göre İslam'ın doğru tevekkül anlayışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Tevekkül, bireyin üzerine düşen tüm fiziksel ve biyolojik tedbirleri almasıyla başlar.

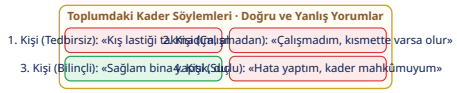
B) Çalışma ve tedbir aşaması tamamlandıktan sonra işin sonucu Yüce Allah'tan beklenir.

C) Tarlasını hiç sürmeden ve tohum ekmeden dua eden kimse gerçek tevekkül örneği gösterir.

D) Doğru tevekkül anlayışı insanı tembellikten uzaklaştırarak planlı çalışmaya yöneltir.

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki konuşma balonlarında dört kişinin günlük hayatta karşılaştıkları durumlar üzerine söyledikleri sözler verilmiştir. Hangi kişinin sözü İslam'ın doğru kader ve sorumluluk anlayışına uygundur?

A) 1. kişi: Kış lastiği takmadan buzlu yola çıktım, kaza yapmam alın yazımmış.

B) 2. kişi: Sınavlara hiç hazırlanmadım ama kısmette varsa yüksek puan alırım.

C) 3. kişi: Deprem yönetmeliğine uygun sağlam bina yaptık, korunmak için Allah'a sığındık.

D) 4. kişi: Başkasının malına zarar verdim, ne yapayım ben bir kader mahkûmuyum.

3 KISA CEVAP

Görseldeki tarihî olay kartında Hz. Ömer'in veba salgını bulunan Şam şehrine girmeyip geri dönmesi ve «Allah'ın bir kaderinden yine Allah'ın başka bir kaderine kaçıyoruz.» demesi anlatılmıştır. Hz. Ömer'in bu tutumunu biyolojik yasalar ve tedbir açısından açıklayınız.

Hastalık da korunma da biyolojik yasadır; tedbir almak kadere uygun davranmaktır.

4 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki ayet ve hadis levhalarını inceleyerek her metnin kaderle ilgili hangi kavramı vurguladığını ve insana yüklediği sorumluluğu tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

Ayet / Hadis Meali	İlgili Olduğu Kavram	İnsana Yüklediği Sorumluluk
«İnsan için ancak çalıştığının karşılığı vardır.» (Necm, 39)	Emek, rızık ve başarı	Helal yoldan gayret göstererek çalışmak
«Önce deveni sağlam kazığa bağla, sonra tevekkül et!» (Hadis)	**Tedbir ve doğru tevekkül**	Önce maddi önlem alıp sonra Allah'a güvenmek
«Ey Allah'ın kulları, tedavi olunuz!» (Hadis)	Sağlık ve hastalık	**Hastalanınca tedavi olmak**
«Her can ölümü tadacaktır...» (Ankebût, 57)	**Ömür ve ecel**	Zamanı faydalı işlerle değerlendirmek

5 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki kaderle ilgili kavramları sağ sütundaki doğru tanımlarıyla eşleştiriniz.

b) 1. Ömür	a) Allah'ın takdir ettiği yaşam süresinin bittiği ve dünya hayatının sona erdiği an
a) 2. Ecel	b) İnsanın ve diğer canlıların doğumundan ölümüne kadar geçen sınırlı yaşam süresi
c) 3. er-Rezzâk	c) Yeryüzündeki bütün canlıların maddi ve manevi rızkını yaratan Yüce Allah'ın güzel ismi
d) 4. Tevekkül	d) Bir işte gereken tüm çabayı gösterdikten sonra işin sonucunu Allah'a bırakıp O'na güvenmek

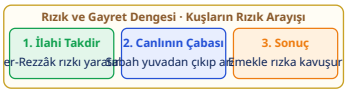
6 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Kaderle ilgili kavramlarla ilgili ifadelerden doğru olanların D, yanlış olanların Y kutusunu işaretleyiniz.

	D	Y
Hûd suresi 6. ayette yeryüzünde yaşayan bütün canlıların rızkının Yüce Allah'a ait olduğu bildirilir.	☑	☐
Rızkı yaratan Allah olduğu için insanın çalışıp emek harcamasına hiç gerek yoktur.	☐	☑
İnsan kendi ihmali ve tembelliği yüzünden uğradığı başarısızlığın sorumluluğunu kadere yükleyemez.	☑	☐
Hastalandığımızda «Kaderimde hastalık varmış» diyerek tedaviyi reddetmek doğru tevekkül anlayışıdır.	☐	☑
Kıyamet gününde her insan ömrünü nerede tükettiğinden ve gençliğini nasıl geçirdiğinden sorgulanacaktır.	☑	☐

7 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki doğa gözlem kartında sabah yuvalarından aç çıkan kuşların gün boyu kanat çırparak yiyecek araması ve akşam yuvalarına tok dönmesi anlatılmıştır. Bu örnekte rızık ile irade arasındaki hangi denge vurgulanmaktadır?

(A) Rızkı yaratan Allah'tır ancak rızka ulaşmak için canlının çaba göstermesi gerekir.

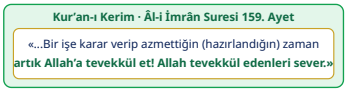
(B) Canlılar hiçbir hareket yapmadan yuvalarında bekleseler de rızık kendiliğinden gelir.

(C) Yeryüzündeki rızık miktarı sınırsız olduğu için çalışmak ve üretmek gereksizdir.

(D) İnsanın helal veya haram yoldan kazanç sağlaması kendi seçimine bağlı değildir.

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki ayet kartında Âl-i İmrân suresi 159. ayetin meali («...Bir işe karar verip azmettiğin zaman artık Allah'a tevekkül et! Şüphesiz Allah tevekkül edenleri sever.») verilmiştir. Ayetteki «azmetmek (kararlılıkla hazırlık yapmak)» ifadesinin tevekkülden önce gelmesi neyi kanıtlar?

(A) Dua etmenin çalışma ve hazırlık yapma gerekliliğini ortadan kaldırdığını

(B) İslam'da tevekkülün ancak kararlı bir hazırlık ve tedbirden sonra yapılabileceğini

(C) İnsanın kendi geleceği hakkında seçim ve planlama sorumluluğunun bulunmadığını

(D) Başarının şansa ve tesadüflere bağlı olarak kendiliğinden gerçekleştiğini

9 SIRALAMA

Görseldeki «Başarı ve Tevekkül Basamakları» kılavuzuna göre önemli bir sınava hazırlanan öğrencinin doğru kader inancına uygun hareket sırasını 1'den 4'e kadar numaralandırınız.

[2] Konuları düzenli tekrar edip soru çözerek emek vermek

[4] Tüm hazırlıklardan sonra dua edip Allah'a güvenmek

[1] Hedefi belirleyip haftalık çalışma planı hazırlamak

[3] Uyku, beslenme ve sağlığa dikkat ederek hazırlığı tamamlamak

10 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle Allah'ın canlılar için yarattığı her türlü nimeti belirten kavramı bulunuz.

Rızkı yaratan ve tüm canlıları besleyen Allah'ın güzel ismi: er-___ — R E Z Z Â K

İnsanın doğuştan sahip olduğu yaratılış özelliği: ___ — F I T R A T

Bir işe azmettikten sonra Allah'a güvenmek: ___ kararlılığı — A Z İ M

Aklın ve dinin hoş gördüğü, haram olmayan temiz kazanç: ___ bilinci — K I Y M E T

Allah'ın ezeli ilmiyle her şeyi bir ölçüye göre planlaması — K A D E R

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

RIZIK

11 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız.

biyolojik · emeğinden · değiştirmez · yanlış · doğru

1. Hz. Peygamber, «Hiç kimse kendi elinin **emeğinden** daha hayırlı bir lokma yememiştir.» buyurarak çalışmayı öğütlemiştir.
2. Râ'd suresi 11. ayete göre bir toplum kendi durumunu değiştirmedikçe Allah onların durumunu **değiştirmez**.
3. İnsanın sağlığını tehlikeye atacak zararlı alışkanlıklardan kaçınması **biyolojik** yasalarla uyumludur.
4. Kendi suçu ve ihmaliyle yaptığı hatayı «Kader kurbanıyım» diye açıklamak **yanlış** kader anlayışıdır.

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki kavram terazisinde «Cüzi İrade & Sorumluluk» ile «Kader Mahkûmu / Alın Yazısı Söylemleri» karşılaştırılmıştır. Suç işleyen veya tedbirsiz davranan bir kişinin suçu kadere yüklemesinin neden İslam'a aykırı olduğunu iki cümleyle açıklayınız.

İnsan akıl ve iradesiyle yaptığı seçimlerden sorumludur; hatayı kadere yüklemek yanlıştır.